

DRANGEDAL KOMMUNE

PROSEDYRER OG RUTINER I FORBINDELSE MED

Opplæringsloven

§ 12

*Arbeid med et trygt, godt og inkluderende skolemiljø
som fremmer helse, trivsel og læring for alle
skoleelever i Drangedal*

DRANGEDAL KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

Aktivitetsplikt og nulltoleranse.....	s 3
Kommunal prosedyre for arbeidet med § 12.....	s 4
Informasjonsrutiner	s 7
Vedlegg 1.....	s 9

AKTIVITETSPLIKT OG NULLTOLLERANSE

Skolene skal ha nulltoleranse mot krenkende oppførsel. Eksempelene på krenkelser som nevnes i loven er mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men skolene skal ha nulltoleranse også for mindre alvorlige krenkelser. Skolen skal hverken tolerere direkte handlinger som for eksempel hatytringer, eller mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking.

Terskelen for hva som er krenkende oppførsel er ikke lik for alle elever. Elevenes alder kan ha noe å si for hvilke handlinger og ytringer som er krenkende. Det samme kan gjelde personlige forhold som religion og livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, etnisitet, funksjonsevne eller forhold ved familie- og hjemmesituasjonen til eleven. Elever kan også ha en særskilt sårbarhet hvis de for eksempel har opplevd krenkelser tidligere.

Aktivitetsplikten i korte trekk

Alle elever har rett til et trygt, godt og inkluderende skolemiljø som fremmer trivsel og læring. For å sikre denne rettigheten, har skolen en aktivitetsplikt. Det står i opplæringsloven § 12-4. Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolen fanger det opp hvis elever ikke har det trygt og godt på skolen, og handler raskt og riktig.

Skolens aktivitetsplikt er delt i fem delplikter.

Alle som arbeider på skolen har plikt til å:

1. følge med på elevene
2. gripe inn mot krenkelser
3. melde fra hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Skolen har plikt til å

4. undersøke
5. rette opp situasjonen med egnede tiltak

Aktivitetsplikten innebærer også at skolen skal sørge for elevenes medvirkning. Dette gjør de ved at involverte elever blir hørt, og at elevenes beste er et hensyn i skolens arbeid. Skolen må ta hensyn til elevenes beste for å oppfylle aktivitetsplikten.

Skolen har en skjerpet plikt til å melde fra i saker der en som arbeider på skolen krenker elever. Hvis en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen krenker en elev, skal hen straks melde fra til rektor. Hvis det er en i ledelsen som krenker eleven, skal den som har mistanke om eller kjennskap til dette melde fra direkte til skoleeier.

Utdrag fra rundskriv, Udir- endret 01.08.24

KOMMUNAL PROSEDYRE FOR ARBEIDET MED § 12-4

– SLIK IVARETAR VI AKTIVITETSPLIKTEN

Prosedyren gjelder for alle som har en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier, f.eks. lærere, skoleadministrasjonen, miljøarbeidere, assistenter m.fl

Aktivitetsplikten etter § 12-4 gjelder på skoleområdet og der undervisning/aktiviteter knyttet til skolen, SFO eller leksehjelpen foregår.

Skolens aktivitetsplikt begrenses imidlertid **ikke** dersom forhold utenfor skoletiden medfører at eleven ikke har det trygt og godt **i skoletiden**.

Aktivitetsplikten inneholder fem handlingsplikter, og et krav til å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten.

1. Følge med

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på korleis elevane har det

Oppl. §12- 4

Følge med: undersøkelser og kartlegginger av skolemiljøet, tilsyn inne, ute og i overganger, samtaler med foresatte og elever, varsel fra elever/foresatte/ansatte.

Alle har et skjerpet ansvar for å følge med på sårbare elever. Sårbarhet kan eksempelvis omhandle elevens religion, seksuelle orientering, funksjonsevne, atferdsvansker, sosio-emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. En elev som tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også være særskilt sårbar.

2. Gripe inn

Alle som arbeider på skolen skal om mogeleg gripe inn dersom nokon krenkjer ein elev

Oppl. §12- 4

Gripe inn: Alle som arbeider på skolen og er vitne til psykiske eller fysiske krenkelser av elever, har plikt til å stoppe krenkelsene umiddelbart hvis mulig

3.Melde fra

Alle som arbeider på skole, skal melde frå til rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt.

Oppl. §12 -4

Det skal meldes ifra til rektor ved mistanke eller kjennskap til at elev/elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Meldingen kan basere seg på observasjoner, tilbakemeldinger i undersøkelser (jf. følge med-plikten), beskjeder fra elevene selv, foreldre/foresatte, medelever, eller aktivitet i sosiale medier.

Terskel skal være lav for hva som vekker mistanke om eller gir kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Tidspunktet for når det skal meldes fra, må stå i forhold til alvoret i situasjonen.

Rektor skal melde fra til kommunen i alvorlige tilfeller

Alle meldinger fra ansatte skal gjøres på den kommunale malen,
Meldeskjema – opplæringsloven § 12-4.

Meldinger fra foresatte, elever eller andre om at skolemiljøet ikke er trygt og godt skriftlig gjøres av den som henvender seg eller av skolen.

Drangedal kommune har en egen prosedyre for varsling ved mistanke eller kunnskap om at en ansatt ved skolen krenker en elev.

4. Undersøke

Skolen skal snarast undersøkje saka

Oppl§12-4

Et varsel må undersøkes. Formålet med undersøkelsene er å finne ut hvordan elevene opplever skolemiljøet og få et tilstrekkelig grunnlag for å sette inn egnede tiltak.

Det vil være naturlig å kartlegge når, hvor og på hvilken måte det skjer krenkende handlinger. En undersøkelse kan også handle om å avklare forhold tilbake i tid eller forhold utenfor skoletiden og skolens område, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen.

Det kan være nødvendig å snakke med flere elever enn den/de varselet gjelder for. Alle involverte parter har en rett til å uttale seg, men ikke en plikt det.

Eksempel på undersøkelsesmetoder kan være: Spekterundersøkelsen, trivselsundersøkelser, sosiogram, observasjon ute/inne, samarbeid med PPT, elevsamtaler og samtaler med foresatte

Det er **elevens subjektive opplevelse** som skal legges til grunn for om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

5 Rette opp situasjonen med egnede tiltak.

Skolen skal snarast rette opp situasjonen med eigna tiltak

Oppl.§12-4

Alle aktivitetsplaner utarbeides skriftlig på den kommunale malen:

Aktivitetsplan for et trygt og godt psykososialt skolemiljø etter opplæringsloven § 12-4.

Skolen skal lage en skriftlig plan for tiltaka i en sak. I planen skal det stå:

- ❖ hvilke problem tiltaka skal løse
- ❖ hvilke tiltak skolen har planlagt
- ❖ når tiltaka skal gjennomføres
- ❖ hvem som skal gjennomføre tiltaka
- ❖ når tiltaka skal evalueres

Tiltakene som settes inn må være egnede, lovlige og tilstrekkelige. En tydelig og konkret problemstilling gjør det lettere å sette inn egnede tiltak. Problembeskrivelsen er avhengig av gode undersøkelser i forkant. Det må vurderes å sette inn tiltak på kort sikt og på lang sikt.

Aktivitetsplanen sendes via arkivsystemet til kommunalsjefen for kunnskap, mangfold og kultur og til kontaktperson i mobbesaker.

Evaluering

Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn, har hatt den tilsiktede virkningen. Dersom evalueringen viser at eleven fortsatt ikke har det trygt og godt, skal evalueringen føre til at det for eksempel iverksettes andre tiltak eller mer intensive tiltak. Elever/foresatte skal involveres i evalueringen av tiltakene. Skolen vurderer om de viderefører, reviderer eller avslutter aktivitetsplanen.

Evalueringen skrives på den kommunale malen:

Evaluering av aktivitetsplan etter opplæringsloven § 12 – 4.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til andre ledd i §12- 4

Oppl § 12-4

Dokumentasjonskravet i § 12-4 retter seg mot det arbeidet skolen faktisk gjør/har gjort for å oppfylle aktivitetsplikten i en konkret sak

Dokumentasjonskravet i § 12-4 må ikke forveksles med §12-3 som krever at skolen har et kontinuerlig og systematisk arbeid for å sikre alle elevers rett til et godt og trygt skolemiljø

Evalueringsskjemaet sendes via arkivsystemet til kommunalsjefen for kunnskap, mangfold og kultur og til kontaktperson i mobbesaker.

INFORMASJONSROUTINER

Skolen har plikt til å informere **elever** og **foresatte** om deres rettigheter etter opplæringsloven § 12, om skolens aktivitetsplikt og muligheten til å melde saken til statsforvalteren, jf. oppl. § 12-6. Skolen forutsettes å gi informasjonen til elever og foreldre i egnet form og på egnede tidspunkter. Det kan for eksempel være riktig å gi informasjonen flere ganger i året, ved konkrete situasjoner og henvendelser om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

- ❖ Skolens/kommunens planer for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø gjøres kjent for elever og foresatte.
- ❖ Elever og foresatte informeres av kontaktlærer i starten av hvert skoleår i klasse/foreldremøte om retten til aktivitetsplikt dersom de tar kontakt med skolen og ber om tiltak i forhold til § 12 i opplæringsloven.
- ❖ Skolens rådsorgan skal holdes løpende orientert om arbeidet med skolens psykososiale og fysiske miljø.
- ❖ Alle hjem/foresatte og elever får informasjon om kontaktperson i mobbesaker. Kontaktpersonen skal bistå elever og foresatte som mener de ikke blir tilstrekkelig ivaretatt eller hørt, når eleven ikke opplever å ha det trygt og godt i skolehverdagen.

Retten til et trygt og godt skolemiljø:

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjer helse , inkludering, trivsel og læring

Oppl.§12-2

Nulltoleranse og forebyggende arbeid:

Skolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel, som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg for at alle elevane skal ha eit trygt og godt skolemiljø.

Oppl.§12-3

Henstilling om tiltak

Henstilling kan rettes muntlig eller skriftlig fra elever, foresatte eller råd og utvalg der elevene/foresatte er representert. Henstillingen bør være mest mulig konkret; Klargjøre hva problemet er og – om mulig – hvilke tiltak som ønskes. Henstillingen skal normalt rettes til rektor.

§12-6 Statsforvalterens håndheving av aktivitetsplikt i enkeltsaker

Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til statsforvalteren etter at saka er tatt opp med rektor.

Statsforvalteren skal avgjøre om skolen har oppfylt aktivitetsplikten. Dersom statsforvalteren kommer til at skolen ikke har oppfylt plikten, kan skolen pålegges å rette dette forholdet.

DRANGEDAL KOMMUNE

Avgjørelsen til statsforvalteren er et enkeltvedtak. Statsforvalteren skal sette en frist for gjennomføring av vedtaket og følge opp saken.

Dersom saken ikke er tatt opp med rektor, det er under en uke siden den ble tatt opp eller eleven ikke lenger går på den aktuelle saken skal saken avvises fra statsforvalteren.

Vedlegg 1

PLAN FOR BRUKERMEDVIRKNING

Innledning

Skolen skal være en viktig demokratisk arena for barn og unge i Drangedal kommune. Elevenes rett til å oppleve medbestemmelse og elevmedvirkning er nedfelt i gjeldende lovverk og læreplaner. (Opplæringslov og Kunnskapsløftet.)

Formålet med elevmedvirkning er at elevene skal få delta og medvirke og derved få muligheten til å påvirke utviklinga av skolen.

I Drangedal kommune legges det vekt på godt hjem-skolesamarbeid. Skolene drives best når elever og foresatte når frem med sine meninger og er med på å ta viktige avgjørelser. Elevene har rett til medvirkning i alt som gjelder dem selv, og rett til å ytre sine meninger og bli hørt. Dette er i tråd med barneloven, og en viktig del av skolens dannelsesoppdrag. Medvirkning er også en viktig forutsetning for motivasjon og læring.

Skoledemokratiet

Skolen skal sørge for at elevane og foreldra får vere med på å planleggje, gjennomføre og vurdere verksemda til skolen, mellom anna arbeidet med skolemiljøet, kvalitetsutvikling i opplæringa og fastsetjinga av skolereglar. Elevane skal ikkje delta i behandlinga av saker som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Skolen skal leggje til rette for at alle elevane skal kunne ytre seg, og oppmuntre dei til å delta i skoledemokratiet. Skolen skal også hjelpe elevane i arbeidet med skoledemokratiet.

Oppl § 10-4

Samarbeidsorganene i skolen

Skolen har flere samarbeidsorganer som har som mål å sikre at elevene til enhver tid har et best mulig læringsmiljø. Det er skoleeiers ansvar at rådsorganene blir opprettet og fungerer i samsvar med retningslinjene i opplæringsloven. Rektor, eller skoleledelsen på den enkelte skole, oppretter utvalgene og er ansvarlig for at de underrettes og tas med på råd.

Den enkelte skole i Drangedal kommune har følgende samarbeidsorganer:

- Elevråd
- Foreldrekontaktene
- Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU)
- Samarbeidsutvalg (SU)

organisering av skoledemokratiet

Kvar grunnskole og vidaregåande skole skal ha eit elevråd som er valt av elevane ved skolen. Elevane kan velje å organisere seg på ein annan måte. Kvar grunnskole skal ha eit arbeidsutval som er valt av foreldra på skolen. Foreldra kan velje å organisere seg på andre måtar. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at det blir fastsett kva for andre brukarorgan skolane skal ha (...)

oppl§10-5

Elevrådet er elevenes demokratiske organ. Skolen må rettlede elevene i forhold til hvordan de kan drive elevdemokrati, og støtte dem i arbeidet underveis. Elevene har rett til å være med å påvirke skolehverdagen med hensyn til både planlegging, gjennomføring og evaluering. Elevrådet skal fremme elevenes fellesinteresser og arbeide for et godt miljø med hensyn til både faglig og sosial læring.

Elevrådet kan uttale seg i alle saker som angår skolen, men loven gir ikke elevrådet anledning til å fatte bindende avgjørelser. Elevrådet representerer alle elevene ved en skole, og vedtak gjort av elevrådet må ses på som uttrykk for elevens vilje. Slik har elevene innflytelse på det som skjer i skolen, og rektor skal, så langt det lar seg gjøre, ta hensyn til vedtak gjort i elevrådet.

Sjekkliste for elevmedvirkning:

- Årshjul/møteplan for elevrådet.
- Tid til klasseråd der synspunkta til alle elevene kommer frem og bringes videre til elevrådet.
- Skolen sørger for at elevene får en gjennomgang og drøfting av resultater fra elevundersøkelser og trivselsundersøkelser. Elevrådet skal være med i utforming av nye tiltak til forbedring.
- Offentlige dokumenter fra kommunen eller skolen som gjelder elevene skal være utformet eller forklares av elevrådskontakt på en slik måte at elevene forstår innholdet.

Foreldrekontaktene

Foreldrekontaktene er kontaktleddet mellom foreldrene i klassen og foreldrearbeidsutvalget (FAU). Det velges to kontakter i hver klasse, som også er klassens representanter. Foreldrekontaktene representerer slik bindeleddet mellom foreldrene i den enkelte klasse og skolen.

Foreldrerådet og foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) Lovgrunnlag

Hver enkelt skole lager vedtekter for sitt FAU. I forbindelse med dette skal det påses at alle foresatte er godt informert om de tillitsvalgtes oppgaver og mandat, og at det blir lagt vekt på kontinuitet i foreldrerådets arbeidsutvalg. FAU skal representere alle foresatte ved skolen og bidra til at samarbeidet mellom hjem og skole er godt. FAU bør samarbeide med både elevråd, skoleledelse og lokalsamfunn.

Rektor lager møteplan for alle rådsorganene for et halvt eller helt skoleår av gangen. Dette gjøres i samarbeid med lederne i utvalgene og sektorkontoret, blant annet for å sikre at politiske saker blir behandlet av utvalgene før de går til politisk behandling.

Rektor har kontakt med lederne av råd og utvalg og sender ut informasjon om planlagte, og pågående, arbeider ved skolen, slik at utvalgene kan uttale seg i ulike saker på et tidlig tidspunkt.

Plan for hjem-skole-samarbeid

Godt samarbeid mellom hjem og skole kan bedre motivasjon og læring hos elevene. Alle foreldre ønsker en positiv utvikling for sine barn og skolen er en av de viktigste samarbeidspartene for å oppnå dette. Foreldre er viktige for barns læring, og barn som får hjelp og støtte hjemme kan ha større mulighet for å gjøre det bra på skolen. For å få til et godt hjem-skole-samarbeid må foresatte ha reell medvirkning og medbestemmelse, og hjem og skole må sammen ta felles forpliktende avgjørelser.

Foreldres arenaer for medvirkning på skolens læringsmiljø:

- Klassekontakter
- FAU
- Foreldremøter
- Halvårsvurdering
- Foreldreundersøkelsen

Brukerundersøkelser og kartlegging av skolemiljøet

Skolene, ledet av rektor, skal aktivt drive systematisk og kontinuerlig arbeid for å fremme et godt, trygt og inkluderende skolemiljø. Skoleledelsen har ansvar for den daglige gjennomføringen av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

Elevundersøkelsen, som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, benyttes i Drangedalskolene. Denne skal gi elevene mulighet til å si sine meninger om trivsel og læring. Videre skal skoleledere og skoleeier håndtere og forvalte resultatene fra undersøkelsene i tråd med retningslinjer gitt av Utdanningsdirektoratet.

Følgende undersøkelser benyttes årlig i alle skolene i Drangedal:

- Elevundersøkelsen
- Trivselsundersøkelse (for elevene)
- Medarbeiderundersøkelser
- Foreldreundersøkelsen

I tillegg til obligatoriske undersøkelser kan rektor ved hver enkelt skole gjennomføre flere undersøkelser hvis det er nødvendig eller hensiktsmessig for å kartlegge om elevens rett til et trygt, godt og inkluderende miljø er oppfylt. Resultatene av både obligatoriske og interne undersøkelser og kartlegginger skal følges opp på en systematisk og grundig måte. Rektor er ansvarlig for å sikre god ivaretagelse av både gjennomføring og oppfølging.